Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

. . . . BRØDRENE . . . .

JUSTS HISTORIE

FORTALT AF

HEDEVIG POULSEN

. . f. JUST . .

BRØDRENE

JUSTS HISTORIE

FORTALT AF

HEDEVIG POVLSEN
f. JUST

ODENSE 1912
LUNNINGS BOGHANDELS FORLAG
HAGEN & SØRENSENS BOGTR.

Manuskript for slægt og venner.

Forord.

Da jeg skrev mit „levnedsløb" paa min søns opfordring, tænkte jeg, at det engang skulde komme frem, men nu er den søn død, og to mindre børn har jeg mistet, saa er der vist ingen, der interesserer sig for, hvorledes mit liv er gaaet. Men mine brødre, som har børn og børnebørn, skulde nødig glemmes. Og da jeg er en af de ældste af 7 søskende og nu var bleven ene tilbage, syntes jeg, det var min pligt at skrive lidt om dem.

Det er jo rigtignok en saa travl og urolig tid, saa næppe nogen har lyst til at standse og høre lidt om sin slægt. Der var en mand, som fornylig gjorde den bemærkning: „Hvem kender vel nu noget om sin bedstefader?" Havde han ikke ret?

Jeg vil nu gøre mit til, at det ikke bliver saaledes i min slægt.

Ryslinge, i April 1912.

Hedevig Povlsen,
født *Just.*

Forældre, bedsteforældre og hjemmet.

Dorothea Just (f. Thyggesen).
Moder til brødrene Just.

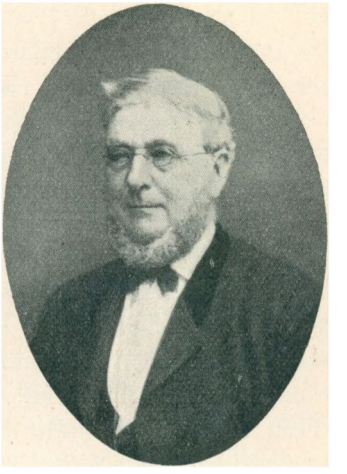

Carl Just.
Fader til brødrene Just.

FADEREN VAR SKOLELÆRER i en landsby. Ja jeg ved ikke, om Uddesundby kan kaldes en landsby, den er nemlig bygget sammen eller i flugt med Frederikssund. Der er f. eks. kun een kirke, fælles præst og samme øvrighed. Byen havde ogsaa købstadrettigheder.

Faderen havde taget artium og filosofikum og levet i gode familjer i København, saa han var mere udviklet end landsbydegne i den tid var. Hans studier var bleven afbrudt, fordi hans fader døde pludseligt. Carl Just havde heller ikke kald eller lyst til at blive præst som sin fader. Han havde ogsaa forlovet sig meget tidligt, medens han gik i øverste klasse i latinskolen i Vordingborg.

Moderen Dorothea (f. Thyggesen) ja, hende kan der næsten ikke siges noget om, der er *godt nok*: from, stille og mild. Dette stille, milde væsen var hun dog ikke kommen til uden

gennem kamp og strid. Hun havde lige til sin død meget at kæmpe med i sit huslige liv, mange børn, smaa kaar og en hæftig mand. Hun var af de stille i landet.

Vi, som kendte hende saa nøje, sagde ved hendes død, at vi troede ikke, hun havde haft en eneste uven i sit hele liv. — Hun var maaske noget resigneret, men hendes resignation havde ikke gjort hende sløv eller interesseløs. Hun kunde oplives som et barn, ja lege og spille komedie med sine børn, især inden hun fik saa mange smaa. Theodor og Hedevig, som var de ældste af syv børn, nød derfor mest godt af moderens livlige aand. Hun samlede gærne børnene om sig i mørkningen, fortalte æventyr eller sang og spillede guitar for dem. Hun havde en ganske ualmindelig dejlig stemme, eller om det var den følelse, hvormed hun sang, der gjorde saa dybt indtryk.*) Hedevig kan huske, at hun engang, medens moderen sang, var krøbet ind under et bord og græd, og at moderen trak hende frem og kærtegnede hende. Børn, som kom der i besøg, mindedes senere disse mørkningstimer. (Svend Kopp.) — Mest glad var dog børnene, naar de kunde faa moderen til at fortælle om sin barndom. —

Hun fortalte gerne, for hun havde haft en lykkelig barndom og ungdom. Hendes fader hed Thyggesen og var præst i Marie Magdalene (Mari Malene) i Jylland. Præstegaarden laa dybt nede mellem lyngbakker, ja kirken var endogsaa skjult, lige til man kom hen paa bakkeskrænten. Der var det mærkelige, at der voksede et rønnebærtræ ud over kirkedøren. (Da Hedevig, flere aar efter at moderen var død, kom her med sin mand, var rønnebærtræet der virkelig endnu, holdt ind til muren med en jernring.)

Her færdedes altsaa moderen (Dorothea Thyggesen) som barn med sine søskende. (Der havde været 12.) Præstehaven var dejlig med store træer og en bæk, som dannede en lille ø med store lindetræer paa. Her fandtes endnu børnenes navnetræk skaaren i barken. Hedevig og hendes mand opsøgte ogsaa en gammel kone, der havde været ung pige paa samme tid som Dorothea. Hende fik de til at fortælle et æventyr, og hun gjorde det med et saadant liv, at da hun kom til det sted i æventyret, hvor prindsen afkaster sin formummelse, pegede konen hen paa sin hyttedør og sagde „saa stod han *der* i hele sin herlighed".

*) Hun havde som ung sunget ved flere koncerter.

Vi var begge saa optagne af fortællingen, at først, da hun standsede, opdagede vi, at katten stod og drak af flødekoppen og hønsene spadserede om i sengen. — Moderen var født omtrent 1807 eller 8. —

Paa den anden side af lyngbakkerne, jeg har fortalt om, laa herregaarden Ryomgaard, som dengang ejedes af en Wodschou. Hans familje havde megen omgang med præstefolkene, og børnene løb næsten daglig til hinanden. Dorothea var en af de ældste, saa hun maatte ofte fortælle for børneflokken. Der var en aandssvag tante paa Ryomgaard, som gik stille om og mest opholdt sig paa sit værelse, men Dorothea vilde dog nødig være *ene* med hende. Tanten udbrød ofte ganske umotiveret: „Kaffetiden mig paaminder, lugten alt i næsen staar, men jeg intet faar."

Herremandsfruen var en statelig dame (født von Bylow), som, naar der kom fremmede, gik omkring paa taaspidserne med et røgelsekar. Hun var saa nedringet, at Dorothea kunde huske, at hendes fader havde sagt, at han havde lyst til at lægge sit lommetørklæde over hendes bryst. Fruen holdt saa meget af nelliker, og der var en saadan duft af disse blomster paa Ryomgaard, at Hedevig ofte senere kunde huske hendes moder udbryde: „Aa, Ryomgaard, Ryomgaard!" naar hun lugtede nelliker.

Da det senere gik tilbage for Wodschous, og herregaarden maatte sælges, var Hedevigs bedstefader Thyggesen god imod dem. Bedstemoder Thyggesen, Dorotheas moder, var datter af en kammerraad Brygger i Randers. Han levede vist i sidste halvdel af det 18de aarhundrede og var ansat ved toldvæsenet.*) Brygger var enkemand og havde kun to døtre, Frederikke og Dorotheas Moder, som hed Hedevig. Disse pigebørn havde en huslærer, som var fransk emigrant, den samme som St. St. Blicher har fortalt om. I Justernes barndomshjem hang der en tegning af et landskab, hvorunder der stod: „Tegnet af Hedevig Brygger, undervist af Louis de la Haut Pied." —

Han gav dem lektier for paa den maade, at han sagde: „derfra — dertil, dertil — derfra". Han sagde ogsaa paa fransk, at det sorte brød var kun for heste, det hvide for mennesker. Pigebørnene kunde ofte se ham græde. Hedevig Brygger blev sendt ud paa landet til en præst for at konfirmeres; der blev hun

*) Han var gift med en herregaardsdatter fra Fyen. Der er endnu i min besiddelse dækketøj af damask fra hendes tid.

holdt meget strængt, hun maatte sidde oppe paa et loftværelse hos tjenestepigen og læse lektier. De lange vinteraftener var især triste for et saadant barn; saasnart hun rørte sig eller skubbede en stol, kom der bud op, at hun skulde være stille, for præsten studerede. Præstens studier bestod nok i, at han spiste æbler og knækkede nødder. Hedevig Brygger var dog sluppet ud en dag, og en dreng, som var i præstegaarden, havde lavet hende en gynge i porten. Men de havde ikke tænkt paa, at naar han gyngede hende, kom hendes ben uden for porten, saa de blev set af Præstekonen, og Hedevig blev trukket ind og fik mange skænd. Værst var det dog, at hun næsten led sult. Præsten var meget gerrig, blandt andet nænnede han ikke at knappe alle knapperne op paa sin præstekjole, fordi det sled for meget paa dem Han knappede da blot de øverste op, hængte kjolen op paa en krog og krøb ud af den.

Hedevig Brygger blev gift, da hun var nitten aar, med præsten Thyggesen og levede et meget lykkeligt liv. Præsten blev senere forflyttet til Hasle ved Aarhus. Der er en indemuret sten i kirken med en meget rosende indskrift om ham. Han gik meget ud til syge og bedrøvede. Engang, da der grasserede en meget slem strubehosteepedemi iblandt børnene, var den gode præst meget bedrøvet over de mange børn, der blev revet bort. Saa drømte han en nat, at han skulde tage et fiskeben, binde noget bomuld paa spidsen, væde det og stikke det ned i halsen paa det syge barn. Han prøvede det virkelig med held. Da var lægevidenskaben vel heller ikke paa dette punkt saa fremskreden som i vore dage. Den gode præst paadrog sig senere i en tyfusepedemi sygdommen og døde.

(Dette var altsaa Justernes bedsteforældre paa mødrenes side.)

Kammerraad Bryggers anden datter, Frederikke, blev gift med en byfoged Kinck i Vordingborg. Nu sad altsaa den gamle kammerraad i Randers i sin store gaard. Der var to etager, men han vilde ikke leje noget af den ud for ikke at faa uro eller støj. Han gik med paryk, knæbenklæder, kalvekryds og var altid sirlig, og han havde et ur i hver vestelomme, som altid skulde gaa ens. Han havde en husholderske, Susanne, som der var mange morsomme historier om. Hun havde ogsaa mange „sprickworter", som f. eks. naar hun syntes, nogen var lad, da sagde hun: „Han er dorsk og *doven* af Knabes-øl." Præste-

folkene fra Mari-Malene tog ofte ud og besøgte bedstefaderen i Randers. Deres vogterdreng fik engang lov til at følge med for at se en by. Da de kom paa en bakke, hvorfra de kunde overse byen, rejste drengen sig op i vognen, slog hænderne sammen og raabte: „Du milde Gud, du fredsens Gud, *sikken* et parti huse!“— Dorothea blev ofte længere tid hos sin bedstefader; hun fandt det noget ensomt, men legede med parykblokkene, og der var en lille af mure omgivet have, hvor der stod de fire aarstider af træ, malede hvide; dem slæbte Dorothea med. Undertiden tog Susanne hende med i byen, men saa gik hun først ind og bad kammerraaden give Dorothea en skilling at købe lidt for. Den gamle trillede saa en speciedaler hen ad gulvet, og Dorothea maatte hen at kysse paa haanden og sige tak. Hun sagde ogsaa „*De*“ til sin bedstefader. —

Dorothea var dog helst i sit idylliske, harmoniske hjem. Hvor hun dog elskede sin fader og moder. Hvor hendes ansigt straalede, naar hun talte om dem; især faderen. Moderen var af de stille, og hun fik saa mange børn.*) Der var vist et patriarkalsk forhold i den præstegaard; tjenestefolkene blev der, til de blev gamle og aflægs. — Saaledes var der en aandssvag karl, som de kaldte Lang-Palli. Han forsvandt undertiden i flere dage. Engang fandt de ham i en lade, hvor han havde ladet sig glide ned bag en del halm. En gang kom han ind til præsten og sagde: „Det bæres mig for, som a skal gjøre en ulykke paa mig sjel', (selv) vil vor far ikke nok skyde mig?“ Da sagde præsten ganske rolig: „Jo Palle, stil dig der hen ved døren!“ og han tog sin bøsse ned fra væggen. Saa holdt Palle hænderne for øjnene og sagde: „Aa nej, aa nej, lad mig leve lidt endnu.“ En anden gang fandt de ham stiv og kold, saa de virkelig troede, han var død. De fik ham i seng, og to koner sad og vaagede over ham om natten, men da de om morgenen vilde klæde ham og give ham en ren skjorte paa, stak han selv armen i, og konerne løb skrigende derfra. Da præstefolkene senere var forflyttede til Hasle, blev Palle hos de nye præstefolk i „Marie-Malene“.

Palle kom og besøgte Thyggesens i Hasle og klagede over,

*) Børnene blev godt oplærte. Der holdtes huslærer. Dorothea kunde huske, Faderen ønskede ofte, at pigerne var drenge og omvendt. Pigerne var de mest begavede. Den yngste søn Theodor Thyggesen studerede, var kontorchef i magistraten og justitsraad.

at de nu ikke fik saa god mad i præstegaarden som i „madammens" tid: „da fik vi sød hvilling (vælling kogt i mælk), men nu faar vi vandhvilling (grynsuppe). — Dorothea gik ned i borgstuen og hørte æventyr og historier og lærte folkeviser. Dette kom hende siden til gavn, da hun selv fik børn. Pigerne sad ofte inde i spisestuen og spandt sammen med husfruen. Saa syntes Dorothea, det var hyggeligt at gaa i seng, naar døren stod aaben, og hun faldt i søvn ved rokkenes snurren eller pigernes tale, ja undertiden sang.

Der kom sjældent gæster i præstegaarden, men desto større glæde blev der, naar de saa et par hestehoveder dreje ind ad porten. Da blev der liv. Børnene blev sendt ud for at faa rene forklæder paa. Mændene omfavnede og kyssede hinanden. Husmoderen fik travlt. Maskinen kom paa bordet, og nu fik man kaffe eller the med *sukker* i, for det vankede der rigtignok ikke hver dag. Jeg kan ikke huske, hvorlænge de i de tider kunde have et pund sukker eller smør. Men husmødre *nu* vilde forundres derover.

Af gæster, der kom, kan jeg erindre navnene Butzes i Thorsager og Mørk Hansens, begge præster. Saa var der Seçker's paa Skafføgaard — „Skabegaard", fordi gaarden var bygget om et stort træ, der gik op igennem flere stokværk, og saa var der lavet skabe i det. En af Seçker's døtre blev senere gift med professor Hermansen, og der kom senere nogle af Dorotheas børn. Forældrene beholdt nemlig deres ungdomsvenner, hvilket deres børn saa havde gavn og glæde af. Da Dorothea var bleven konfirmeret, blev hun sendt til Vordingborg til byfoged Kinck, som var gift med Dorotheas moster (Frederikke Brygger). Det var et af disse gammeldags hjem med meget sølvtøj og dækketøj. Alt gik saa regelret og snorlige i dette hjem. Husmoderen gav ud til pigerne og lukkede ellers for alt. Byfogedboligen var en morsom gammeldags bygning paa torvet. Paa en af de gamle, grønne ruder stod indridset et vers, der lød saaledes:

Her ifra vinduets glar
har man ej udsigten just den skønne;
at torvet paa færdsel er meget bar,
det viser os sommeren med sit grønne.
Et ved jeg dog, som os fængsle „kand",
det Valdemars taarn, som hist ovre knejser,

skønt meget gnavet af tidens tand,
det endnu mægtigt sit hoved rejser.
Der maatte fordum i fængselets lukke,
saa mangen yngling sit liv hensukke.

Dorothea kunde huske, at en lille dreng engang faldt ned i dette taarn, og man havde ondt ved at faa ham levende op. (Denne lille Dreng var nok en broder til vingrosserer Neergaard Meyer.)

Skønt Dorotheas moster (Tante Rikke, som Hedevig og hendes søskende senere kaldte hende) var en god kone, blev Dorothea holdt temmelig strengt. Opdragelsen var vist i den tid strængere end nu. Der var en ret stor husstand, kontorister og skolediciple. Dorothea maatte op kl. 5 for at smøre frokost og staa i et koldt spisekammer, saa hun fik frost i hænderne. Hun maatte ogsaa støbe lys, som i den tid brugtes.

Tanten forlangte ogsaa, at Dorothea skulde forære hende noget haandarbejde til jul og fødselsdag, men hun maatte ikke faa varme paa sit værelse, saa hun maatte sidde op i sengen og brodere. Men ellers havde Dorothea mange fornøjelser, kom til baller og koncerter.

Onklen førte et meget selskabeligt liv og kom paa herregaardene i omegnen, især Iselinge. Dorothea skal have været meget smuk, askefarvet haar, violblaa øjne og rød og hvid. En kammerherre Lercke sagde engang til Hedevig og nogle andre unge piger: „I bilder Jer maaske noget ind med hensyn til Jeres skønhed, nej I skulde have set Hedevigs moder, Dorothea Thyggesen i Jeres alder; det var saaledes, at baade gamle kavalerer og rene drenge var forelskede i hende." —

Her i Vordingborg lærte nu Dorothea sin tilkommende mand at kende som skolediscipel. De blev vist forlovede, da han var i øverste klasse i latinskolen. Han hed Carl Just, og hans fader var præst i Høve ved Skelskør.

Dorothea blev nu sendt til Carls hjem for ikke at forstyrre hans studier. — Men hvilken forskel var der ikke paa dette præstehjem og Dorotheas milde, fredelige barndomshjem.

Præsten Just stammede fra Spanien. Paa reformationens tid skulde en spansk adelsmand, som var munk i klosteret St. Just

i Estramadura, være udvandret mod nord og giftet sig. Der var en stamtavle, der beviste det, men denne gik op i luer med saa meget andet, da Hedevigs barndomshjem engang brændte. Klosterets navn Just beholdtes i slægten.

Carls moder var født Borthig og stammede efter sigende fra en af de Skotter, som blev tilbage i Norge, da Sinklaer og saa godt som hele hans følge blev hugget ned.

Hun var en fin dame og roste sig af at have danset med prindser. Hun var meget hæftig.

Der var en datter Thomine; mellem hende og moderen var der ofte stridigheder, ja ogsaa med den godmodige præst.

Der taltes fransk eller tysk til daglig, især naar en af tjenestepigerne kom igennem stuen, da blev der sagt: „Prenez gard! la servante est ici." Præstefruen sagde ogsaa, at hun var oversmurt med tjære, naar hun var sammen med bønder eller tjenestefolk.

Hun havde ogsaa lavet et hvidt overtræk eller en bluse (skaberakket kaldet), som pigerne skulde tage paa, naar de redte sengene. Der var ogsaa smaa runde kighuller i dørene med en klap for, saa hun kunde se, hvad pigerne foretog sig.

Naar sønnen Carl gjorde noget, hans moder ikke syntes om, sagde hun gerne: „Det er ikke Lise Borthigs søn." Præsten vilde gerne have fortrolighed til Dorothea, hvem han holdt meget af, men da var husfruen ogsaa tilstede, hun havde luret, saa Dorothea følte sig som den, der er udsat for en dobbelt ild. Præstefolkene var ellers meget religiøse, og det var paa den tid, da den aandelige opvækkelse begyndte nede i Sydsjælland.

Pastor P. Fenger havde kendt præsten Just.

Præstefolkene omgikkes meget med grev Holstejns paa Holstejnborg. Naar moderen Dorothea *senere* fortalte sine børn om grevinde Holstejn, syntes Hedevig, hun maatte ligne den grevinde, som Sibbern omtaler i „Gabrielis' breve". — Den gamle præst Just blev blind i sine sidste aar. Hans datter Thomine og Dorothea maatte skrive hans prædikener ned og læse dem for ham, til han kunde dem. Han red til sit anneks paa en gammel skikkelig hest, som hed „Malene". Det var, som om hesten vidste, at præsten var en snaksom mand, for hver gang de mødte et menneske, standsede hesten, og præsten spurgte, hvem den fremmede var, og saa fik han sig en passiar. Præsten døde pludseligt,

og nu maatte sønnen afbryde sine studier. Dengang var der vist ingen stipendier at faa.

Her maa siges, at præsten Just havde ophørt at ryge tobak (som ellers var ham en stor nydelse), forat sønnen kunde studere.

Sønnen Carl blev seminarist og fik det embede i Frederikssund, som man sagde var det største i Danmark.

Men Carl Just havde meget formaaende venner.

Saa giftede Carl Just sig med Dorothea Thyggesen, og de blev altsaa brødrene Justs og Hedevigs forældre.

Hjemmet var efter de tiders fordringer ganske pænt. Da Bedstemoderen Just døde, havde de arvet en del gode mahognimøbler med grønt damasks betræk. Men i den stue, hvor de stod, maatte børnene ikke komme hver dag. Der var bundet nogle sirtses stykker over stolene for at skaane betrækket. Der blev en travlhed med at løse disse stykker af, naar man saa, at der kom fremmede, og det kunde man se længe i forvejen, fordi skolen laa paa en bakke saa man oversaa en hel gade, „Strandgade". I stærkt højvande gik vandet ind i de huse, der laa nærmest stranden, som vi kaldte det, saa nær laa de ved Roskildefjord.

Skolen var beskyttet ved sin høje beliggenhed.

Moderen, pigerne og børnene opholdt sig til daglig i en temmelig stor stue, den lange stue kaldet. Her sad de alle om aftenen ved et *tællelys*. Moderen og pigerne almindelig sysselsat med at stoppe, lappe eller strikke. Der var jo mange ben at forsyne med strømper. Drengene læste lektier, og Hedevig broderede (ved et talglys). Undertiden læste Hedevig højt for de andre f. eks. i „Robinson Kruso". Moderen fortalte ogsaa en del af, hvad hun havde læst, nemlig hvad hun troede, børnene kunde forstaa. —

At faderen havde baade spansk og skotsk blod i sine aarer kunde nok kendes, baade paa hans statelige ydre og paa hans hurtigt opblussende sind. Børnene befandt sig ikke fri og var ikke godt til mode, naar faderen var hjemme; de listede da stille omkring og hviskede til moderen: „Gaar fader ikke ud i aften." Og han var meget ude. Han var en gemytlig selskabsmand og spillede en god l'hombre, saa han blev indbudt til byfogdens og andre af byens honoratiores. Moderen kom sjældent ud. I Præstegaarden kom han daglig og gik tur med præsten. Han

var en god mand. De fattige og fortrykte og andre i sognet kom til ham om hjælp og trøst og raad. Han var ogsaa en dygtig skolemand. Præsten sagde f. eks., at de bedste konfirmander fik han fra den skole.

Faderen var stolt af sine seks drenge og stillede dem ofte op paa rad, naar der kom fremmede, og sagde, at de kunde blive tapre soldater engang med tiden. Det kom til at passe for de fires vedkommende. De var med i 64.

Herman og Frederik
i krigen 1864.

Brødrene Justs historie.

(Hedevigs brødre.)

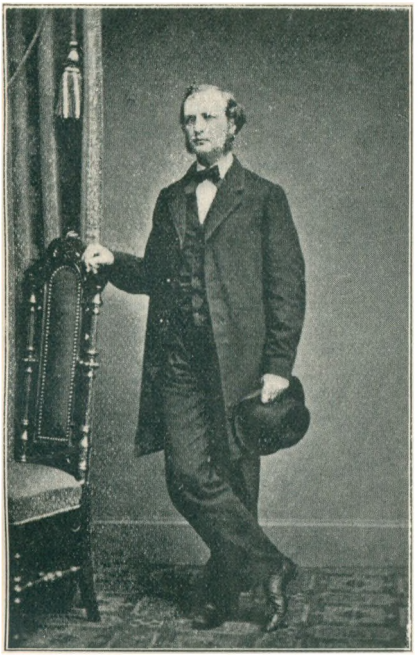

Theodor Just.
Den ældste broder af 6.

THEODOR var den ældste af 7 børn. Han var 3 aar ældre end Hedevig, saa hun saa op til sin store broder og spurgte ham til raads om alt. Men han kom tidlig bort fra hjemmet, og det var vist godt, for han blev meget strengt behandlet af sin fader. Han var moderens førstefødte og vel nok hendes yndling, den kønne store dreng.

Theodor var ærlig og sanddru, der kom vist aldrig en usandhed i hans mund.

Han havde staaet ved sin farmoders dødsleje. Hun havde velsignet ham og givet ham kys hjem med til sine forældre.

Han var vist kun 10 aar dengang, men det gjorde et dybt indtryk paa ham og gav ham tidlig alvor i sindet.

Om ham kunde man ret sige, at alvor og gammen kunne godt sammen. Han kunde lege, le og synge som faa, og da han blev ældre, kunde han oplive et helt Selskab. Der var noget straalende over ham, som hans søn Peter har arvet.

Theodor var en begavet dreng, men faderen havde ikke raad til at lade ham studere. Han kom saa til Hillerød til moderens onkel og tante Kinck, som Hedevig har omtalt i sit „Levnedsløb". Her kom Theodor i en god realskole, men maatte døje meget af

de andre Drenge, dels for sine simple klæders skyld, og maaske han ogsaa var for ærekær og let lod sig drille.

Hos Kincks kom der en etatsraad Holmers, noget af Kinks slægt. Han fattede godhed for den smukke, begavede unge mand. Da saa Theodor var færdig med skolen i Hillerød, kom han ind paa Holmers kontor. Etatsraad Holmer havde en bestilling i et af de kongelige kontorer. Her skulde Theodor nu arbejde paa kontoret og samtidig læse til dansk juridisk eksamen.

Han gik til manuduktør. Her kom han til at læse sammen med en jøde, som var fritænker, og som søgte at paavirke ham. I den tid fik moderen lange breve fra ham, og hun støttede ham, saa han ikke slap sin barnetro.

Theodor søgte ogsaa altid til kirken og menigheden.

Forældrene havde beholdt sine ungdomsvenner, og det kom nu børnene til gode. Theodor kom i mange og gode familier, ja, endog til helt fremmede folk, for der kunde snart ikke være et bal, uden de skulde have „den smukke Just" med.

Men Theodor var for alvorligt et menneske til at kunne udholde det tomme selskabsliv, og det tog vel ogsaa for meget af hans tid. Saa sagde han nej til alle indbydelser. Dette kunde man vel ikke forstaa, og en dag fik han sendende anonymt gennem sin skrædder en hel ny sort dragt. Man har tænkt, at han ikke havde raad til at anskaffe sig den, og at han derfor frasagde sig al selskabelighed.

Theodor kom meget i grosserer Hvalsøes hjem. (Grossereren var hans faders ungdomsven.) Der var tre sønner, hvoraf den ældste var Theodors ven, og saa var der to døtre, Thora og Margrethe, (hvilken sidste blev Hedevigs veninde for livstid).

Theodor og Thora kom til at holde af hinanden, men turde ikke tale om til det til Thoras fader, som var enkemand. Han fik det imidlertid maaske lidt for tidlig at vide og paa en uheldig maade. Det gik saaledes til: Hedevig og Margrethe var i besøg hos Margrethes faster i Frederiksværk. Da de var komne i seng om aftenen, laa de og snakkede, som unge piger jo gør. De talte om, at de vilde ønske, de var i familje med hinanden, og saa sagde Margrethe, at det kom de nok, for Theodor og Thora var hemmelig forlovede. Margrethes kusine laa i samme værelse, lod som hun sov, men hørte hvert ord og berettede det om morgenen til sin moder. Moderen var søster til grosserer Hvalsøe.

Margrethes faster sagde mange krænkende ord om Hedevigs forældre, blandt andet beskyldte hun Hedevigs fromme moder for at have lavet dette parti, fordi moderen i en koleraepidemi havde bedt grosserer Hvalsøe, om Theodor maatte bo ude paa hans landsted.

Da Theodor nu maatte gaa til grossereren og bede om hans datters haand, afslog han det paa det bestemteste.

De var jo ogsaa saa unge.

Der var dog intet andet at sige paa Theodor, end at han var fattig, ellers var han et ualmindelig ædelt og dygtigt ungt menneske.

Det blev ham nu forbudt at komme der i huset eller at se Thora. Theodor vilde ikke hemmeligt se Thora eller skrive til hende i smug, som dog mange unge mennesker vilde have gjort. Saa kunde han ikke udholde at blive i København, men tog plads paa amtmand Heltzens kontor i Aabenraa. Der kom de ogsaa til at holde af Theodor, og fruen, født Knuth, tog sig meget af ham.

Theodor valgte sig altid de bedste venner. I Aabenraa blev han kendt med pastor Leth, som jo nok var ældre end Theodor, men pastor Leth vedblev at holde af ham og besøgte ham paa hans dødsleje. Theodor havde mange gode præstevenner: „Sig mig, hvem du omgaas, saa skal jeg sige dig, hvem du er." —

Thora gik nu imidlertid i København og græmmede sig, og saa tyede hun til sin faders præst, som havde konfirmeret hende, nemlig stiftsprovst Paulli. Denne talte saa med Hvalsøe, og han gav sit minde paa den betingelse, at Theodor vilde blive handelsmand og træde ind i Hvalsøes forretning.

Dette gjorde saa Theodor, men blev aldrig nogen dygtig handelsmand, og led mange kvaler paa forskellig maade.

Saa blev Theodor og Thora da gifte; men den lykke varede kun kort. Da de havde været gifte et aar, fik de en lille datter, Helene, og nogle maaneder derefter fik Thora gigtfeber og døde.

Datteren Helene blev 17 aar og døde da af galloperende svindsot nede i Mentona; hvor hun ligger begravet.

Thoras søster Margrethe og hendes mand, grosserer Henrik Mohr, ydede ved denne lejlighed Helene og hendes stifmoder Christine f. Fenger, udmærket hjælp. Det var dem, der sørgede for, at Helene kom til Syden; og det milde klima der har sikkert bidraget til at gøre den sidste tid lettere for hende.

Det lignede Theodor at ty ud til den troværdige gamle pastor

Fenger paa Christianshavn. Theodor ikke alene hørte ham i kirken, men kom i hans hjem, og der lærte han at kende og elske den yndigste af døtrene, Christine.

Hende blev han saa gift med, jeg tror 3 aar efter Thoras død. Theodor kom i kompagni med en mand, som hed Sterup. Han var *handelsmand*, Theodor ikke. Theodor kunde ikke gaa ud med „de rejsende" og solde med dem eller bede dem til sit hjem. Hvor Theodor var forpint, naar han skulde skaffe penge og ikke kunde. Her hjalp vist ogsaa den gode grosserer Mohr. Hedevig boede den gang som enke i Stormgade; der tyede Theodor undertiden ind og klagede sin nød for sin eneste søster.

Theodor nænnede ikke altid at gaa hjem til Christine, naar han var saa forknyt. Det var i de aar, da hun fik sine Børn.

Theodor begyndte saa at skrante; han fik hovne ben, og dog skulde han rejse paa forretningens vegne. Det pinte ham meget, at hans kompagnon engang bebrejdede ham, at han var blevet for længe borte, fordi han havde besøgt en af sine mange præstevenner.

Et træk af Theodors ærlighed og retsindighed maa fortælles.

Theodor havde engang været i England for at gøre indkøb til forretningen. Da han fik varerne hjem, opdagede han, at han ved en fejltagelse havde faaet et stort stykke tøj for billigt. Theodor vilde jo straks skrive og faa det rettet, men det tillod kompagnonen ikke. Han lo bare Theodor ud. Nej! Theodor blev aldrig nogen „dreven" handelsmand, men han blev en god Kristen, og man kunde vist sige om ham, at han var „en Kristen uden svig", ligesom Vorherre sagde om Nathanael, at han var „en Israelit uden svig". Der er vist aldrig nogen, der har hørt Theodor bruge et ukvemsord. Nej, al uterlighed flyede fra hans nærhed. Vorherre kunde ogsaa tage ham tidlig bort fra denne verden.

Theodor vilde saa gerne samle familien Just i sit hjem, og hans lille, kære kone stod ham trolig bi dermed. De kom saa sammen en gang om ugen, og der blev læst højt, sunget og spillet. Theodor og Christine var begge musikalske, de sang sammen. Men selskabet var saa forskelligt, nogle kedede sig og blev borte; saa sammenkomsterne ophørte. Men de savnede dog alle Theodor meget, da han gik bort. Han var i sandhed familjens overhoved, altid rede til hjælp og trøst. De havde mistet to børn, men nu

havde de en dejlig dreng, Peter Andreas Fenger Just, kun 2 aar, og en lille pige Thora,*) som endnu blev baaret paa armen, da Theodor blev kastet paa sit sidste smertefulde leje.

Stakkels lille Christine plejede ham troligt og taalmodigt. Men mange gik opbygget og trøstet fra det dødsleje. Mange præster besøgte ham. Peter Rørdam kom ofte ridende ind fra Lyngby og holdt aftenbøn med ham. Theodor gav sig ganske Gud i vold og gik glad og villig i døden, skønt han skulde forlade en hustru, han elskede, og to søde børn.

Den, som skriver dette, har hørt ham ligge og synge, naar smerterne hørte op: „Kristne hvilken morgenrøde, mange mørke timer værd o. s. v." — „Som dug paa slagne enge". Saaledes døde Theodor stille en Søndag morgen i August, fuglene kvidrede i vinløvet uden for hans aabne vindue, og klokkerne ringede til kirke.

---

*) Den lille pige saa saa alvorlig ud med sine store, brune øjne, at Theodor sagde: „I kan nok se, hun lider af næringssorger." Theodor havde dog ingen bekymring for kone og børn. Han vidste, at Gud er enkernes forsørger og de faderløses fader.

Hedevig kom imellem Theodor og Herman.

Herman Just.

FRITS HERMAN MÜNTER Just. Faderen opkaldte gerne sine drenge efter sine ungdomsvenner. Denne var en justitsraad Münter, broder til biskoppen af samme navn.

Skønt han var en af de mørke Juster, som man skulde tro havde arvet det sydlandske blod, var han en godmodig dreng. Men blev han tirret længe, fik han „bersærkergang". Herman var kun 14 maaneder yngre end Hedevig, saa de legede meget sammen, og han lod sig kommandere af Hedevig. Det gik dog ikke, da de blev ældre. Herman var tungnem som barn, men kunde sidde trolig og læse mange gange over paa en lektie. Naar drengene var ude at lege sammen, saa man ofte Herman løbe med sin yngste broder Otto paa ryggen. Herman havde komisk sans og sang bondeviser. Ogsaa andre sange. Han sang f. eks. til Hedevig saadanne viser som: „Lille pige tag dig vare, hjærtet er din bedste skat." Herman trak engang sin yngre broder Frederik op af en kalkkule, en anden gang reddede han sin lille broder Otto fra at drukne. Det gik saaledes til: Drengene laa meget og pladskede i en fladbundet baad, i et indløb af Roskildefjorden, som blev kaldt „Bløden". Her faldt Otto ud af baaden. Herman sprang

straks ud efter sin lille broder, men hvis der ikke var kommet nogle engelske matroser til, var den lille dog vist ikke blevet reddet. Der gik store skibe ind til Frederikssund. Da man siden spurgte Otto, hvad han tænkte, da han var ved at drukne, sagde han, at han tænkte Herman tog ham nok op.

Faderen havde ikke raad til at koste noget paa brødrenes uddannelse, derfor kunde de ikke vælge, hvad de selv helst vilde være. Saaledes blev Herman anbragt hos en farver i Frederikssund fordi farveren vilde tage H. frit i lære. Det gjorde moderen saa ondt for sine drenge. Saadan havde Herman sagt, før han blev anbragt hos farveren, at han fik helt kvalmeondt, naar han gik forbi et farveri og lugtede indigokypen. Farverens brugte ofte Herman til barnepige. Men Herman var saa taalmodig og god. Da han var blevet svend, kom han til andre byer, Hillerød og Svendborg.

Moderen var glad ved sin ærlige, retsindige dreng, som naar han fortalte hende, at han tog fra et sted, hvor de „lagde an paa", at han skulde tage datteren, og han mente at kunne mærke, at datteren syntes om ham. „Han vilde ikke bilde pigebarnet noget ind", sagde han. Hun var dog eneste barn af velhavende forældre.

Herman var smuk, brune øjne og mørkt haar og en statelig skikkelse.

Engang sendte Herman moderen en lille sangbog hvori der stod den salme „Kirkeklokke ej til hovedstæder", og i den havde han understreget det vers: „Da som barn paa landet jeg var hjemme o. s. v.".

I 1864 kom Herman med i krigen. Hans lidt yngre broder Frederik kom ligeledes med, og de to brødre fik lov til at staa ved siden af hinanden. Dette syntes de senere ikke var saa heldigt, for i farens stund blev de optagne af at se efter hinanden. Frederik kunde senere fortælle mange komiske historier om Hermann, f. eks. at han gik ind i køkkenerne til bondekonerne, „skuttede" sig lidt og sagde: „Det er ikke saa nemt, naar man har kendt bedre dage, lille madam." Og saa fik Herman altid lidt god mad og kom i en seng, naar de andre soldater maatte ligge paa halm i en lade. Herman havde „reddet" sig en kaffekedel, som dinglede oven paa hans tornyster. Da de kom ud i Dybbøl skanser (som næsten ingen skanser var og tildels uden

kanoner) maatte de ikke koge der, for at fjenden ikke skulde se røgen stige op. En raakold morgen efter en nat, de havde været paa forpost, gik „naturen over optugtelsen" og Herman kogte kaffe. Da kom der en løjtnant hen og sagde, om de ikke nok vidste, at det var forbudt. Herman „smilgrinede" og sagde, „Aa jo hr. løjtnant, men det er saa koldt, vil hr. løjtnanten ikke have en kop med." Løjtnanten saa til den anden side og drak kaffen, og da løjtnanten senere fik en madkurv sendende hjemme fra, bad han brødrene Just hen til sig. — Frederik vilde krybe op paa skanserne og se sig om, men Herman trak ham ned. Herman gravede sig derimod et hul ind i jordvolden for at dække sig, men engang kom der en granat og begravede ham helt i jord. Frederik saa det med forfærdelse og maatte skynde sig at hjælpe ham ud. Brødrene, især Frederik, læste højt for kammeraterne i nogle smaa traktater, som blev sendt til hæren. De mest forvorpne bøller hørte andægtigt til. Undertiden, medens de læste, kunde der komme en granat og dræbe deres kammerater, saa blod og hjernemasse sprøjtede hen paa dem. De maatte ofte tænke: „Den Gud vil bevare, han er uden fare". Naar soldaterne vægrede sig ved at gaa ud i de forfaldne skanser, sagde officererne til andet regiment hvori brødrene stod: „Saa ved vi, at de raske Kulsviere er ikke bange", og saa drog de syngende afsted.

Den dag, Dybbøl blev taget, var der en skydning og spektakkel, som om verden skulde forgaa. Der var en ung karl fra Frederikssund, som blev døv og sindsforvirret den dag. Han gik siden hjemme som et vrag.

Herman blev saaret og bragt bort af ambulancen, og da Frederik saa det, blev han som rasende og skyede ingen fare. Hans løjtnant faldt, selv fik han en kugle, men det maa have været, hvad man kalder en blind kugle som prællede af paa en knap, og saa havde han i sin brystlomme en tegnebog med alle sine søskenes og forældres fotografier. Kuglen slog ham dog til jorden, men saa hørte han soldaterne sige: „Nu er baade vor løjtnant og vor korporal falden, saa løber vi", men saa kom Frederik paa benene og raabte: „Nej folk, saalænge vi kan røre en haand, løber vi ikke." Saa drev de Prøjserne fra tre hegn, ja der var ogsaa Østrigere iblandt, thi ved et hegn saa Frederik en østerrigsk officer (ganske ung) sigte paa sig. Frederik var hurtigere og skød ham. Men det kunde F. aldrig glemme. Det

blik forfulgte ham. Der skulde fra skansen bringes melding ind til Sønderborg, men ingen turde gaa, fordi man skulde over en aaben mark, hvor granaterne regnede ned. Frederik meldte sig, fordi han længtes efter at høre noget om Herman. En officer skrev senere om det i bladene og meddelte, at korporal Just stillede med haanden til huen midt i kugleregnen, „ligesom det var paa Østergade". (Moderen var glad og stolt, da hun læste det blad, men det gik tabt med alt andet, da den gamle skole brændte.) Officeren beordrede nu Frederik op paa en høj, hvor han kunde overse, om tropperne kom over broen ind i Sønderborg. Der susede kuglerne om Frederik, hans benklæder havde mærke af dem, og 2-tallet blev skudt af hans skulder.

Da Frederik saa kom til lasarettet, var Herman ikke at finde. Han havde været der og var bleven forbunden, men de vidste ikke, hvor han var blevet af. Inden man tog tøjet fra ham, var Herman nemlig flygtet, maaske i vildelse, og var kommen ned til havnen, hvor der laa et skib, som skulde føre soldater over til Faaborg. Herman lagde sig ned i lasten, og der fandt man ham, da de kom til Faaborg. Han kom paa lasaret, hans hoved var helt ophovnet og han skulde opereres. Han vilde ikke bedøves, men stoppede under operationen lagenet i munden og bed tænderne sammen, saa det var sønderbidt. Lægerne roste ham meget. Brødrene havde hørt saa meget om, at Justes drenge kunde taale alt. De vilde nu i krigen vise, at der dog var noget om det. — Ingen vidste imidlertid, hvor Herman var blevet af. Faderen skrev til pastor Fenger paa Als. Han roste de kække sønner, men vidste intet om Herman.

Først da Frederik med sit kompagni blev sat over til Faaborg, mødtes de tilfældigt, og de kunde siden ikke beskrive denne gensynsglæde uden at sammenligne det med, naar man mødes med sine kære i de evige boliger.

Herman fortalte siden saa morsomt om, da han begyndte at komme sig og sad med forbundet hoved nede ved stranden. Saa kom damerne hen til ham og sagde: „Lille soldat, gør det meget ondt?" og saa sendte de ham blomster og frugter. Han gik længe med den forbinding — og led ingen nød. Da Herman kom hjem, var han meget hos sin eneste søster Hedevig, som dengang boede i København som enke med sine to smaa drenge. Herman sang for de smaa drenge, især en sørgelig vise om en

soldat, der i krigen havde faaet sit ene ben skudt af, og af den grund blev svigtet af sin kæreste. Sangen begyndte saaledes: „Jeg drejer lirekassen rundt o. s. v. Herman sang den saa ynkelig, at de smaa drenge græd. — Han kom omsider til Slagelse, hvor han blev forlovet med en ganske ung pige, Anna Gøth. Nu vilde han jo gærne gifte sig, og saa traadte atter den gode hjælpsomme grosserer H. Mohr til. Men det var vel nok altid den kære Margrethe, Mohrs hustru, der stod bag ved. Ja de var i det mindste altid saa enige, naar de kunde hjælpe andre. Og de gjorde det altid paa en saadan hensynsfuld maade, saa det aldrig saarede dem, der skulde modtage.

Saa fik Herman et farveri og vadskeri ude paa Nørrebro i Raadmandsgade, og der levede han til sin død og slog sig godt igennem.

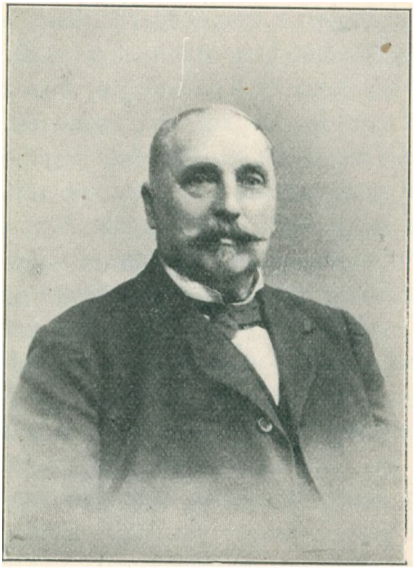

Herman i hans sidste aar.

Han havde fundet paa at avertere paa den maade: „Det kan blive godt engang endnu fra Onsdag til Lørdag.“ Hermans sødskende syntes ikke om den reklame, men han sagde at de skulde tie dertil, for det indbragte ham mange kunder.

Endog fra Island skrev de til ham, at de gerne vilde have deres tøj „godt engang endnu“. Dette blev snart et „slagord“ i København, ja det blev endogsaa optaget i en lille vaudeville paa et af teatrene.

Herman havde nu heste og vogn og en have, og nu kunde han ret pleje sin kærlighed til dyr. Han havde engang et helt hus fuldt af fugle. En tam stork gik i hans have. Naar Herman som dreng skulde betegne sit ideal af et hjem, sagde han, at der skulde sidde en kat i husdøren og slikke solskin om sommeren og ved kakkelovnen om vinteren.

Herman og Anna fik tre børn, to døttre Gunhilda og Inge-

borg og en søn Hans Christian. Hermans hustru var længe syg og døde af vattersot. Herman plejede hende taalmodigt. Han kunde næsten ikke vige fra hende. Hun vilde ingen sygeplejerske have. Herman blev selv saa nervøs, men holdt ud. — Hermans farveri og vadskeri laa i et fattigt kvarter paa Nørrebro. Han var saa jevn og god, saa mange af de mennesker, der boede omkring ham, fik tillid til ham og tyede til ham om hjælp og trøst. Ja mange sendte bud efter ham, naar de laa paa deres dødsleje. Og han kunde paa sin barnlige troskyldige maade sige dem et godt ord og bede „Fadervor" for flere af dem, der selv havde glemt det. Mangen en, som var forfalden til drik, fik han ind til sig, gav ham arbejde og god mad.

Og han blev ikke træt, skønt mange narrede ham; saaledes var efterhaanden alt hans sølvtøj stjaalet.

Og saa havde Herman humoristisk sans. Naar hans søster Hedevig besøgte ham, fik han en eller anden „original" fra gaden ind, for at Hedevig skulde nyde ham. Men den paagældende mærkede naturligvis intet. Og børnene fra kvarteret deromkring var saa fortrolige med Herman. De kom ind og bad om frugt og skillinger. Man kan ogsaa forstaa, at et saa barnligt menneske som Herman kunde faa en saa let død. Herman var i de senere aar af sit liv enkemand og boede sammen med sin søn og datter.

Han havde netop den sidste dag siddet i sin have og været livlig og glad.

Hans børn vilde have ham lidt med ud om aftenen, men han sagde, at han hellere vilde gaa tidlig i seng.

Da sønnen, som laa i samme værelse som faderen, kom hjem, sagde han: „God aften fader", men da faderen ikke svarede, troede sønnen, at han sov og lagde sig rolig. Først om morgenen saa han, at faderen var død. Han laa med et smil paa læben og med røde kinder.

Man kan sige om Herman, at „han sov hen som sol i høst gaar ned".

Frederik, Christian Just.

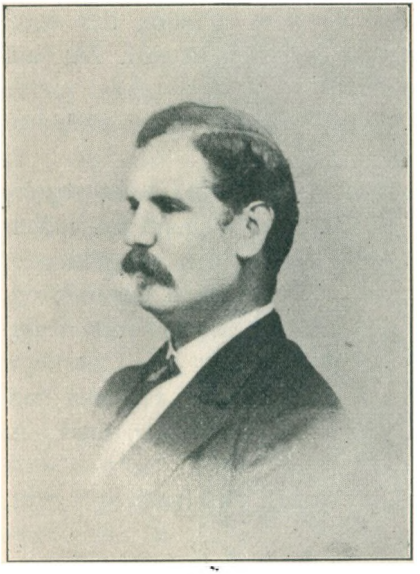

Frederik Just.
Den 4de i søskenderækken.

FREDERIK var opkaldt efter moderens moster i Hillerød, Frederikke Kinck. Han var den livligste og gladeste af hele flokken. Moderen sagde ogsaa, at hun havde været saa glad og frejdig, medens hun bar ham under sit hjerte. Dette til paamindelse for unge mødre. Han var som sagt en livlig dreng, gjorde mange spilopper og var undertiden i livsfare. „Justes drenge" var i det hele taget en skræk for nogle gamle koner, som boede et sted, der kaldtes „Bakken". — Frederik var meget lærenem. Der var en theologisk kandidat, som læste med drengene, en anden læste Engelsk med Frederik. Begge erklærede, at nu kunde de ikke lære ham mere.

Skade at der ikke var raad til, at han kunde studere. Han kom saa til handelen, men hans uddannelse her blev afbrudt ved krigen 1864. Der er fortalt andet sted i „Hedevigs levnetsløb" om, at han udmærkede sig, blev omtalt i bladene og gik siden til Aarøs flyvende korps. Han var en god kammerat og meget afholdt af dem, der kom i berøring med ham. Han havde saa mange indfald og humoristiske talemaader, som har overlevet ham, men ikke mange ved, hvem der har opfundet dem.

Frederik var saa god, at han aldrig kunde sige nej, naar nogen bad ham. Før han blev gift, boede han hos en kone i København. Hun nægtede ham ofte hjemme, naar der kom lurvede personer og spurgte efter ham, for hun vidste, at han gik ind i sit skab og gav af sine bedste klæder.

Da Frederik kom hjem fra krigen, var det ikke nemt at komme ind i noget. Han forsøgte sig baade i Norge og Tyskland, hvor han nok var nær ved at lide nød.

Saa kom han tilbage til København og blev agent. Han rejste meget, ogsaa i Sverrig. Der blev han kendt og forlovet med en sød lille Pige, Alma Liedberg. Hun var kun 18 aar, da hun kom herover som forlovet med Frederik. De blev snart gifte, mistede et par børn, men der lever to, Carl og Theodor.

Frederik Just ved Aaros korps.

Bevis paa hvor meget Frederik holdt af sin eneste søster er, at han endelig vilde have, at Hedevig skulde holde dem begge over daaben, skønt begge bedstemødrene levede.

Et træk i Frederiks karakter maa tilføjes. Han tog altid parti for de undertrykte og forkuede. Drengene gik i skole hos en theologisk kandidat. Denne havde faaet noget imod en lille, men forknyt dreng og mishandlede denne dreng, saa han blev rent ør i hovedet og ønskede, at han maatte dø om natten, inden han skulde i skole igen. Dette kunde Frederik ikke udholde at se paa; saa engang læreren vilde trække drengen ind i et andet værelse for at prygle ham, rejste Frederik sig op og sagde: „Nej holdt, det taaler jeg ikke; hvis de ikke lader Kristian gaa, saa prygler jeg Dem.“ Man maa huske paa, at i den tid var der mere disciplin og strenghed i skolerne end nu. Frederik

blev naturligvis jaget hjem og fik straf af faderen. Men drengen Kristian fik det bedre.

Ja Frederik var vel nok den af brødrene, som satte Hedevig højest. Hedevig blev varm om hjertet, naar Alma fortalte om alt det gode, Frederik troede om hende, og at han ønskede, at Alma maatte ligne hende.

Frederik havde vist ofte ondt ved at slaa sig igennem. Han kunde ikke holde paa pengene. Der ligger jo ofte ved siden af et let sind — letsindighed. Men Frederik og Alma var lykkelige som to børn. Det var yndigt at se dem sammen. De kunde sidde og holde hinanden i haanden som to forlovede. Men han døde tidlig af et hjerteslag. Hans sidste ord var, „Gud vær mig arme synder naadig." Hans søster har ofte ønsket at lægge en krands paa hans grav, men kan ikke finde den. Der er ingen mindesten.

Den femte i søskenderækken.

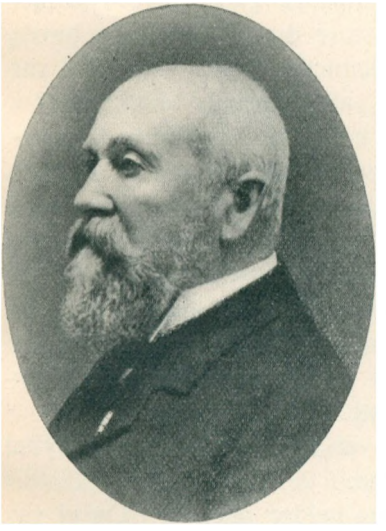

Hans Jakob Hvalsøe Just.

HANS JAKOB HVALSØE Just var opkaldt efter en af faderens ungdomsvenner, grosserer Hvalsøe, Theodors svigerfader og fader til den kære Margrethe, som gjorde Justerne saa meget godt.

Hanses historie er som et helt æventyr. Som barn blev han ikke regnet for saa meget. Han var lidt klynkende og maaske netop fordi han var saa værgeløs, lod han sig let drille.

Men moderen kaldte ham, „den gode Hans". Hun holdt sin haand over ham. Naar de skulde have stærke drikke (som sjældent skete) sagde hun: „Hans skal have det lille glas."

Hans havde det ikke saa let i sin barndom. Herman og Frederik, som var ældre end Hans, var nær i alder med hinanden, var lige store, gik ens klædte, saa mange ansaa dem for at være tvillinger. De fulgtes altid ad, holdt altid sammen. De kom jo ogsaa i krigen 64 til at staa ved hinandens side i samme kompagni. De drillede Hans og kaldte ham „kyllingen" og „næbet". Og engang, da en høne var kommet ind og havde lagt et æg i hans seng, var det en stor dag for dem og en sørgelig dag for Hans.

Hans var den taalmodigste i flokken; derfor blev han sat til at passe paa, hvor vore bier fløj hen, naar de sværmede. Men

da det altid er paa varme solskinsdage, bierne sværmer, faldt Hans undertiden i søvn, og saa jublede brødrene.

Han gik saa ene, for yngre end ham var Carl og Otto, der altid fulgtes ad i skolen og til leg og sport. Saa holdt Hans sig til sin ældre søster Hedevig. De holdt sammen og blev venner for livet, men hun kunde jo ikke følge med ud i de vilde drenges leg.

Da Hedevig blev gift med læge Jork, var Hans i købmandslære hos en konsul Lange i Frederikssund. Haverne stødte op til hinanden, og der svang Hans sig mange gange over plankeværket. Jork tog sig meget af den store dreng, og Hans havde godt af omgangen med den ældre, dannede mand. Men det var jo ogsaa, fordi Hans havde lyst til at belæres. Han stræbte altid opad paa en god maade. Han havde aldrig daarlige kammerater, som kunde faa ham med til sværm og svir.

Da Hedevig mistede sin mand, var Hans den eneste, der var hos hende den skrækkelige nat, og i dagene der fulgte efter.

Hedevigs forældre var i København den gang for at besøge Theodor. Hans lærte allerede tidlig at kende sorg, og han stod siden Hedevig trofast bi i mange sorger og bekymringer. Siden Theodors død blev Hans altid betragtet som familiens overhoved, skønt han ikke var den ældste.

Da han kom med i krigen 64, var Hedevig imidlertid flyttet til København med sine smaa drenge.

Hans kom med i forstærkningen (ældre mænd). Og vi var saa daarlig forberedt, saa man havde ikke uniformer til soldaterne, men de fik kun islandske nattrøjer under kappen og nogle gammeldags geværer. Prøjserne kunde skyde flere gange paa vore soldater, før disse fik ladet. Hans var med paa retraiten fra Dannevirke. Han døjede meget under hele krigen. Men det, at han saa, hvor daarlig forberedt vi var, har gjort ham til ivrig forsvarsven og vaabenbroder. — Det pinte brødrene, at de efter at have døjet saa meget og paa bedste maade gjort sin pligt, at de da ikke maatte drage ind i København som soldaterne efter 48, men de blev holdt uden for byen; ingen maatte vide, naar de kom, og de maatte liste langs voldene til kassernegaarden. Gadedrengene peb ad dem og kastede sten paa dem. —

Da krigen var endt, fik Hans plads i København og kom til at bo sammen med Hedevig. De havde det hyggeligt sammen.

Hans sad mest hjemme om aftenen hos hende og hendes veninde Ida Krack (som døde tidligt). De læste højt for hinanden. De tog smaa skovture sammen om sommeren, og gik Hans i teateret om Vinteren, tog han Hedevig med. Hans var ogsaa meget for sin søstersøn Ernst. Ernst kom til at elske sin morbroder Hans lige til sin død. Ja Ernst talte om sin onkel Hans paa sit dødsleje. Her maa tilføjes et træk, der viser, hvor god Hans var og betegner det forhold, der var imellem de to søskende. Medens Hans og Hedevig boede sammen, blev Hedevig engang meget syg, og da tog Hans en snor om sit haandled om natten, snoren gik igennem nøglehullet ind til Hedevig, saa hun kunde kalde paa ham.

Hans var dog meget optaget om dagen. Han sagde, at saaledes kunde de altid blive ved at have det, for han vilde aldrig gifte sig. Dette lo Hedevig jo af. Det viste sig ogsaa, at da der kom en lille yndig kusine, Camilla Aae, til København, var Hans straks væk. Camilla syntes ogsaa om Hans, og saa blev de forlovede. Men det havde jo lidt lange udsigter, for de var begge fattige. Maaske det har bidraget til, at brødrene Just kom godt frem, dette at de vidste, at de maatte stole paa sig selv, de kunde ingen hjælp faa hjemme fra.

Hans brugte ikke sine penge til fornøjelser eller flotte klæder, derfor kunde han ogsaa selv købe udstyr og sende det hjem til Camilla, at hun kunde sy det. Grosserer Mohr var saa atter den, der satte Hans i vej, saa han kunde gifte sig, men deres møbler var meget tarvelige, bruntmalede træsenge, en lignende servante og alt i den stil. Men de var glade og lykkelige, og hvor det var fornøjeligt for hvert nyt stykke, de kunde anskaffe sig. Meget glædeligere end for dem, der straks kan anskaffe sig alt saa komplet.

Det gik stadig væk bedre og bedre for Hans. Alle kunde lide ham og vilde gerne forhandle med ham. Han var vinagent og kom til Portugal, Spanien og Frankrig, ja til — duc de Montebello. Og Hans havde tildels selv lært sig sprog. Det var jo en meget mangelfuld undervisning, brødrene fik i Frederikssund. Hans kunde hjælpe sine brødre og sin søster, da hun blev enke. Han var ogsaa god mod sin moder, gav hende f. eks. en skindkaabe og meget andet.

Hans og Camilla levede saa lykkeligt sammen. Hun sukkede nok som mange hustruer over, at hun havde sin mand saa lidt hjemme. De boede i flere aar uden for byen. Han havde en spritfabrik „Fortuna", og saa var han jo det meste af dagen inde i byen paa sit kontor. Engang havde Hans en let aarebetændelse i benene, og da han ikke havde smærter, frydede Camilla sig over at have sin mand hjemme hos sig og at kunne pleje ham og læse højt for ham.

Der siges jo, at det ikke er heldigt, at fætter og kusine gifter sig med hinanden. Her var det ikke tilfældet. De fik 7 velskabte og normale børn. Camilla var en sød og omhyggelig moder. Drengene havde hun nok undertiden svært ved at styre, da faderen var saa lidt hjemme at hjælpe hende. Men de tre ældste var pigebørn. Hedevig kan ikke glemme det hyggelige syn, naar hun kom ind fra Lyngby og saa Camilla sidde med sine smaa piger omkring sig og sy julegaver. Camilla havde ogsaa saadan en god indflydelse paa Hans. Hun fik ham med til Grundtvigske vennemøder og andre steder, hvor der var noget at høre. De gik ogsaa stadig i kirke og til Herrens bord sammen. Camilla vilde ogsaa gerne højne tonen i hjemmet og samle andre om sig end netop forretningsfolk.

Hans og Camilla.

Da Camilla fik sit 9de barn, døde hun med det.

Ja, det er en af de gaader, vi ikke faar løste her, at hun skulde gaa saa tidlig bort fra mand og børn. Det var hjærteskærende at se Hanses sorg. Han har heller ikke senere giftet sig, men levet for sine børn. Det var saa underligt at se de

mindste børn lege og le. Men det er jo viseligt indrettet, at der er en tid, da børn er friet fra at føle varig sorg. Den ældste af døtrene var lige konfirmeret, og Camilla havde været med hende ved Herrens bord. Den ældste datter Margrethe kunde være meget for sin fader, da hans hustru døde, og Camillas søster var der nogle aar, til børnene blev ældre. Folk sagde, at Hans var meget velhavende, men hans penge havde mange steds ærinde. Da han blev etatsraad, var det kønt og glædeligt at se, hvor smukt alle blade, selv „Socialdemokraten", skrev derom, og alle vilde ham det godt.

Hans havde ogsaa et sjældent vindende væsen og talte lige saa godt med den jævne mand som med kongen, til hvis taffel han kom. Baade den gamle konge og den nuværende, har vist ham megen venlighed og givet ham flere ordener og hæderstegn. Ved mange offentlige foretagender og fester i København har Hans medvirket, og han blev en kendt mand over hele byen.

Han mistede sin kære og dygtige søn, Henning, som døde i Kina, hvor han var ansat, og Hans fik telegrafisk meddelelse herom; det gjorde et dybt indtryk paa ham, og det angreb hans nerver.

Der kom nu i hans fremrykkede alder en vanskelig tid for ham. Det var rørende, at han da tyede til sin eneste søster, som var højskolekone paa Fyen. Og da var det som i gamle dage. Hans trang til at leve og deltage i et aandeligt liv overskyggede alt andet. Han søgte kirken, deltog i skolens morgensang, hørte foredrag og kom mærkværdig hurtigt til kræfter.

Hans har altid vist ærbødighed for det hellige. Man har aldrig hørt ham bande. Og i hans hjem blev der aldrig talt ondt om nogen. Det taalte han ikke.

Hanses børn er: Margrethe, som er gift med skovrider Krarup. De har 4 børn, Ebbe, Aase, Thyge og Erik.

Hedevig, „Søster", gift med bog- og kunsthandler Lunning i Odense. De har to børn, Just og Lis.

Elisabeth, gift med herredsfuldmægtig Johannsen i Roskilde. Deres børn er: Anna Lise, Svend, Esben, Inger og Gunhild.

Ejnar har i flere aar været i Amerika. Nu er han i London, hvor han har en dejlig dreng, Leif Jarl (ogsaa kaldet „Bubben") med sig. En lille pige er blevet hos moderen i Amerika.

Povl, gift med Ingeborg Pade. De har ingen børn, men har taget en lille pige til sig.

Saa kom Henning, som døde i Kina.

Jens Carl er gift med en fransk dame, Eva Joutraneau, de har to børn, Hans og Viviane. Disse børnebørn var Hans meget glad ved, og de ved ham. De glemmer nok aldrig den gode, kærlige bedstefader. De tumlede sig i hans store stuer, og han tog dem med i zoologisk have, i theateret, paa skovture, og engang lejede han et lille dampskib og sejlede ud med dem til Kongelunden paa Amager. Forældrene og alle børnebørnene, ja selv de aller mindste var med.

Povl og Jens Carl har faderens forretning.

Da Hans var 64 aar, gjorde han en rejse jorden rundt med sin søn Henning. „Man maa jo rejse, medens man er ung", sagde han med sit tørre lune.

Paa denne rejse fik han sig ogsaa venner, og jeg har hørt fra nogen af dem, at han holdt andagt ombord og læste højt af en andagtsbog af M. Luther, som han engang selv havde givet sin moder med nogle kærlige ord foran i bogen.

Han skrev nogle udmærkede breve hjem om denne rejse, og naar man spurgte ham, fortalte han gærne, men stille og beskedent. Han trængte sig aldrig frem.

Den 4de Februar 1912.

Alt ovenstaaende var skrevet, før Hans døde, men nu blev det Hedevigs sørgelige lod at skulle overleve denne sin sidste broder. Hun er nu ene tilbage af 7 søskende. Men hun har kun gode, kærlige minder om sin kære broder Hans. Han var ovre hos sin svoger og søster paa Fyn den sidste jul, han levede. Han gik med om juletræet og var med i kirke baade juleaften og juledag. Han var saa god og mild som altid og kunde sidde med to fremmede børn og ride ranke og fortælle historier.

Og det glædede hans søster saa meget at høre, at han var paa den rette side i den kirkelige strid. Han forfærdedes og forundrede sig over, at nogen turde vove at rokke ved daabspagten eller tvivle om Jesu underfulde fødsel eller paa opstandelsen. Gud gav ham en let og hurtig død. Gud være evig lovet, saa tør vi tro, at han er gaaet hjem som et Guds barn.

Gud ske evig lov for gensynshaabet.

Hans ældste datter, hans øjesten, var hos ham i hans dødsstund. Til hende sagde han: „Bed for mig", men du skal sige „for Jesu Kristi skyld". Dette sagde han to gange.

Et Brev fra en god ven, da Hans var død:

Kære Hedevig! Det var da en stor sorg for dig, at du mistede din kære broder Hans, det gode, varmhjærtede menneske, vel den af din slægt, du — siden din moders død — og Alfred ogsaa, stod nærmest. Netop i det sidste aars tid mødte jeg ham ikke saa sjældent, og saa fik vi os en passiar sammen, naar vi sad og ventede oppe hos frisøren, og nede paa kongens nytorv, hvor vi gentagende løb paa hinanden ved Øhlenschlægers statue foran theateret.

Det var saa rart at snakke med ham. Først var der jo det mageløs barnlige ved ham, og det saa inderlig gode imod alle mennesker, og det beskedne, naar han i samtalen pludselig befandt sig ude paa ubekendte enemærker og skyndte sig at tilstaa, han var en fremmed. Men dernæst havde tiden ogsaa lært ham saa meget, han ikke før lagde mærke til. Gennem Alfred havde han forstaaet højskolen og det fra den side; det var Alfreds person, der havde hjulpet ham, for han holdt svært meget af Alfred. Det sagde han mig, og det lyste ud af hans øjne, disse venlige danske øjne, som man lagde saa meget mere mærke til, som han jo var og førte sig smuk og anselig som grand seigneur. Som saa ofte her i Danmark gemte der sig en fast vilje bag de bløde træk. Jeg havde næsten glemt det, da jeg læste i avisen, at han havde arbejdet sig op fra ingen ting.

Jeg kan høre dig *sige:* Hans. Han var din hjærtens broder, og I lignede hinanden og passede saa godt sammen. Der var saa megen ømhed i din stemme, naar du sagde „Hans", og naar du lo ad hans vittigheder.

Men du maa vel blive siddende der ovre (paa Fyen) i denne hundekulde og kan ikke komme til hans begravelse, derfor vilde jeg skrive disse linier om ham, som ogsaa jeg var kommet til at holde af.

Den sjette i rækken.

KARL JUST, opkaldt efter Faderen, for saa troede de ikke, der kom flere. Denne kække, modige og dog saa kærlige dreng, hvis liv var saa kort, saa der ikke er meget at fortælle om ham. Han var vel nok den af hele flokken, som havde det hæftigste sind. Moderen kunde blive angest for ham. Naar Karl havde faaet prygl af faderen, kunde han sige: „Aa, jeg kunde skyde ham!" — Men moderen havde ogsaa en anden oplevelse, som glædede hende meget. Hun gik en stjerneklar aften med Karl; de saa et stjerneskud, og det er jo et gammelt sagn, at naar man sér et stjerneskud og ønsker noget, saa skal dette ønske opfyldes.

Moderen spurgte saa Karl, hvad han vilde ønske. Denne dreng, som dengang kun var ca. 10 Aar, svarede saa: „Jeg vilde først ønske mig Guds naade og venskab, og saa at det maatte gaa mig godt i verden, og at jeg maatte faa den evige salighed".

Jeg tænker mig, at han havde de tanker fra et æventyr, han havde hørt. Men denne Udtalelse glædede dog moderen senere, da Karl gik saa tidlig bort.

Karl kom ogsaa engang og sagde til sin moder: „Jeg har fundet saadan en dejlig sang". Det var den salme: „Den yndigste rose er funden". Karl forstod ikke den salme, men han holdt saa meget af blomster.

Da han var 14 aar, blev han som sine andre brødre konfirmeret, og saa skulde han fra den tid sørge for sig selv. Drengene havde altid pjadsket saa meget i vandet og haft at gøre med de store skibe, som kunde gaa helt ind til broen i Frederikssund. Karl havde da faaet lyst til at blive sømand. Han spurgte Hedevig til raads, og hun opmuntrede ham dertil, blot fordi hun syntes, det var et rask liv; hun kendte ikke skyggesiderne derved.

Hedevig bebrejdede sig siden saa meget, at hun havde raadet Karl dertil.

Faderen havde en bekendt i København, grosserer Adolph, ja moderen var endog lidt i slægt med grossererens hustru. Denne grosserer havde skibe i søen, og nu skulde Karl med ét af disse, en gammel skonnert, som hed „Nr. 12". Kaptajnen var Bornholmer. Da Karl var inde med sin fader for at fremstille sig for grosserer Adolph, sagde denne: „Naa, Du sér mig for flot ud til at blive sømand". Karl havde sine konfirmationsklæder paa, som var meget tarvelige, en lille kort trøje, men han havde en hvid krave og manchetter. Karl fortalte Hedevig det, da han kom hjem, og han var dybt krænket. Og Hedevig kan aldrig glemme det. Det svider endnu i hendes hjerte, naar hun tænker derpaa. De rige skulde nødig haane de fattige. Det krænker og forbitrer dem.

Karl kom saa med dette skib, som først skulde til Norge at hente klipfisk og saa til Spanien eller Messina at sælge fisken og hente appelsiner.

Hvor dog Karl var smuk, da han kom hjem fra denne rejse. Hans haar var vokset og faldt i lyse krøller ned ad hans hals. Og saa var han, som altid, saa kærlig. Hedevig havde, mens Karl var borte, mistet en lille pige. Nu gik han ud paa kirkegaarden og plantede forglemigejer og andre blomster.

Men Karl havde døjet meget paa den rejse. Han havde været syg. Og han fortalte om, at engang i taage kunde han ikke begribe, hvorfor kaptajnen og søfolkene blev blege og løb til rattet for at dreje skibet. Men saa kom der ud af taagen et *stort* skib, som strøg lige forbi dem.

Karl vilde nødig afsted igen, men faderen mente, at naar Karl havde begyndt paa den vej, saa skulde han fortsætte. Karl gik grædende bort og sagde til sin moder, at hvis han fik det godt, skulde han skrive, men hvis han havde det ondt, hørte de aldrig fra ham.

Moderen fik dog et brev fra ham fra Kristianssand, hvor de var tyet ind for at faa skibet repareret. I dette brev skrev Karl: „Nu gaar vi ud igen, og nu skal jeg prøve at holde jul ombord, men jeg har det godt".

De hørte aldrig siden fra dette skib. Man ventede og ventede, og den kære ømme moder led meget derunder. Karls sø-

skende gjorde sig mange forestillinger om, at han maaske var strandet paa en øde ø ligesom Robinson Kruso. Men da hændte der dette forunderlige, som er fortalt i „Hedevigs levnedsløb". Faderen og moderen vaagnede paa engang ved, at de syntes Karl stod ved fodenden af deres senge i et lysskær. De udbrød begge: „Karl"! men saa forsvandt synet. Faderen faldt i søvn igen. Moderen kunde ikke sove, stod op og gik ind i dagligstuen. Der stod et bord med en skrivemappe paa. Karls billede hang derover. Billedet faldt ned, rev mappen ned, og Karls sidste brev faldt ud for moderens fødder. I dette brev stod der jo tilsidst: „Jeg har det saa godt, saa godt" *).

Ingen hørte senere noget til det skib. Aaret efter drev der rigtignok en flaske med en seddel iland ved Gilleleje. Paa seddelen stod der: „Nr. 12 gaar under i Nordsøen; jeg er sidste mand ombord. Peter". Men man vidste ikke, om der kunde fæstes lid til dette, for der var nok nogle slægtninge, som skulde arve denne Peter, og det er nok lovbefalet, at ingen sømands arv kan hæves før tre aar efter, at man har hørt fra ham.

*) Moderen sagde da om morgenen: „Nu ved jeg, at min dreng er død"

Otto Rasmus Just.

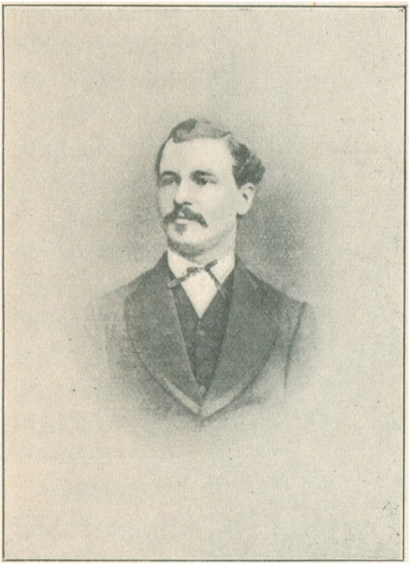

Otto Rasmus Just.

OTTO RASMUS var den yngste af flokken. Han var opkaldt efter moderens yngste broder og dennes ven, præsten Kopps ældste søn. Han kom lidt sent og blev derfor kaldt „Klatten".

De andre brødre havde faaet mange prygl, men naar faderen vilde slaa Otto, sagde denne: „Fader, du maa ikke slaa for haardt, for jeg er saa ømskindet." Og saa kunde faderen ikke bare sig for at le.

Otto vilde jo gerne ud at lege med de store drenge, men han kunde ikke godt følge med; da var det, at Hermann tog ham paa ryggen og løb med ham, som det er fortalt i Hermans historie, ligesom det ogsaa var Herman, der engang reddede Otto fra at drukne. Otto var meget musikalsk, men der var jo ikke raad til at uddanne børnenes talenter. Præstens datter, Ida Kopp, spillede med ham en tid. Han havde en religionslærer Truelsen, som han holdt meget af, og han lagde en god grund til Ottos senere religiøsitet.

Der blev ikke talt meget om religiøse materier i hjemmet men den fromme moder virkede ved sit eksempel, og naar hun var bedrøvet, saa børnene hende tage sin bibel, salmebogen eller en religiøs bog, og saa bad børnene hende om at læse for dem. Otto var meget livlig; han var en af de mørke Juster. Hans

børn blev ogsaa mørke og viste ret, at det sydlandske blod ikke var helt uddød endnu. Otto var selskabsmand og kunde more en hel forsamling. Han spillede med fløjteakkompagnement, gjorde kortkunster og andre løjer.

Han var sportsmand, en ivrig skøjteløber og gjorde megen lykke ved at optræde paa salonskøjter.

Da Otto var 14 aar, blev han konfirmeret som de andre drenge og skulde saa sørge for sig selv. Faderen vilde endelig have, at han skulde være seminarist for at han kunde overtage faderens embede, for denne begyndte at blive tunghør. Otto havde ingen lyst hertil, men bøjede sig for faderens vilje. Medens Otto var paa seminariet, udbrød krigen 1864, og da hans tre brødre var kommet afsted, kunde Otto ikke have ro paa sig til at blive hjemme. Otto skrev et brev til Hedevig, som var saa begejstret og dog forstandigt. Der er vist ikke mange unge mænd i vore dage, der kunde skrive et saadant brev. Hedevig gav det engang til Otto, for at han skulde vise det til sine børn, men efter Ottos død er det ikke til at finde. — Otto tog saa til København for at ansøge om at komme frivillig med i krigen. Der meldte sig imidlertid saa mange halvvoksne drenge, saa den examen, de skulde underkaste sig, blev skærpet. Men Otto bestod den med glans, og han kom saa med som officersaspirant. Han var da kun 19 aar. Dette var ret et liv for Otto.

Otto paa salonskøjter ved en basar.

Soldaterne elskede ham og havde dog respekt. Otto sang for dem, ja gik endogsaa paa hænderne henad landevejen for at opmuntre dem, naar han syntes, de blev trætte og mismodige paa

marchen. Otto var med sit regiment paa Als, da Prøjserne begyndte at sætte over sundet fra en skov paa den anden side. Han fortalte, hvad historien siden har berettet, at da kom panserskibet „Rolf Krake" sejlende igennem sundet. Prøjserne toge hinanden i hænderne og beredte sig til at dø, men pludselig vender „Rolf Krake" og sejler bort. Da opløftede Prøjserne et glædesskrig og satte saa over og erobrede Als. Dette med „Rolf Krake" bliver vel altid en uopløst gaade.

Det er vel ikke underligt, at Hedevig, som havde haft fire brødre med i denne sørgelige krig, var bedrøvet over senere at leve i en tid, hvor der var saa ringe begejstring og tilsyneladende saa liden fædrelandskærlighed hos de unge.

Da krigen var endt, opfordrede de højere officerer Otto til at fortsætte ad den militære vej, men efter denne krig havde Otto ikke lyst dertil. Han traadte nu som løjtnant over i reserven.

Det var ikke nemt at komme ind i noget andet. Seminariet havde han ikke lyst til, saa valgte han handelsvejen.

Han, som havde ført det fri officersliv, maatte nu i handelslære i en provinsby, pille rosiner, gøre butiken ren om aftenen og andet af den slags. Men Otto var jo ung, køn og livlig, saa flere huse aabnede sig for ham; han blev ogsaa forlovet med en ung, velhavende Pige, men hendes forældre satte sig paa det bestemteste derimod, blot fordi Otto intet ejede.

Den unge pige blev sendt bort fra byen, og kort efter gift med en ung mand, som forældrene havde valgt. Men denne mand ødelagde nok hendes formue, og hun blev ulykkelig.

Det var Otto en stor hjertesorg. Han kom til København og tyede til sin eneste søster. Hun var altid glad, naar brødrene tyede til hende. Otto kom saa til en købmand i Nykøbing paa Falster. Der kom han meget hos en løjtnant Knudsen, som havde en eneste datter, Birgitte. Hun var musikalsk ligesom Otto, og saa sang de sig sammen. Musiken blev til poesi. Otto skrev digte til hende, og poesien blev til forlovelse.

Nu kom Otto til København, var en tid paa sin broder Theodors kontor, men fik saa selv en forretning, klæde- og manufakturvarer en gros. Otto og Birgitte blev saa gifte og fik sig et lille hyggeligt hjem. Men Otto havde meget at kæmpe med, tilsidst bedrog et tysk handelshus ham, og han maatte standse sin forretning. Senere blev han redaktør af Adresseavisen.

Stakkels Otto, han var ofte trykket af økonomiske vanskeligheder. Søsteren Hedevig fandt ham ofte meget nedstemt, naar hun kom op til ham paa hans kontor.

Birgitte var ham en god, trofast hustru. En tid efter, at han havde lukket sin forretning, havde de ingen pige, og der var mange børn. Birgitte maatte selv besørge hele huset. En dag fandt man hende besvimet af overanstrengelse. Otto var de sidste aar sekretær for frk. Suhrs kogeskole. Han blev ikke ret gammel, han begyndte at skrante, og tilsidst kom han paa Diakonissestiftelsen og blev opereret af sin brodersøn, Peter Fenger Just. Operationen gik godt, men Otto døde af en blodprop. Hans hustru, Birgitte fulgte ham aaret efter.

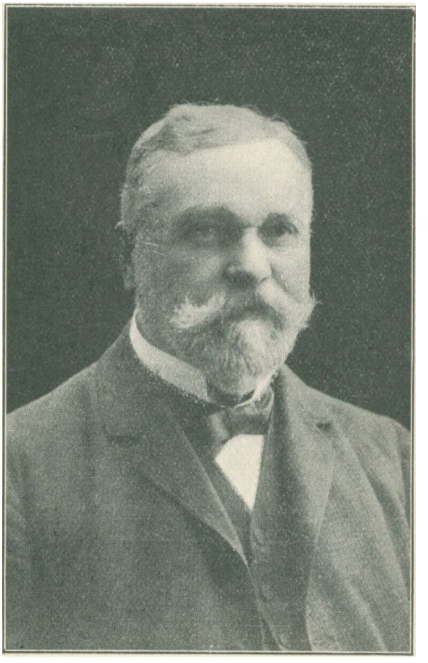

Otto Just.

Otto og Birgittes børn er: Otto, organist og sanglærer paa Frederiksberg. Han har haft 2 børn, men har mistet et.

Birgitte, gift med ingeniør, direktør Holten Andersen i Nørre-Sundby; de har en lille pige. Helene, gift med kunstmaler Skovbo. Rudolph er nu i Singapore. Karen, den yngste, er gift med grosserer Bang; de har to børn, begge piger.

Hedevig Poulsen,
født Just.

HAGEN & SØRENSENS BOGTR.
ODENSE